

COMGI SALAKETEN KANALA

SALAKETA-KANALA ERABILI AURREKO INFORMAZIOA

2/2023 Legeak, arau-hausteei eta ustelkeriaren aurkako borrokari buruzko informazioa ematen duten pertsonak babesteari buruzkoa, hitzaurrean adierazten du herritarren laguntza ezinbestekoa dela zuzenbidea eraginkorra izan dadin. Lankidetzeta hori, bakoitzari dagozkion betebeharrak behar bezala betetzean ez ezik, erakunde publiko eta pribatuen funtzionamendu egokiarekiko konpromiso kolektibora ere hedatzen da. Herritarren lankidetzeta hori funtsezko elementua da gure zuzenbide-estatuan.

Eta jarraian gehitzen du: "*Hala ere, ohartarazi behar da, batzuetan, gizalegezko jokabide laudagarri horiek ondorio penagarriak eragin dituztela praktika ustel horiek eta beste arau-hauste batzuk jakinarazi dituztenentzat, hala nola salatuek egindako presioak; beraz, ezinbestekoa da ordenamendu juridikoak herritarrak babestea, erabilera publiko argia duen jokabide ausarta erakusten duenean.*"

Horren ondorioz, arauaren helburua da testuinguru laboral edo profesional batean arau-hauste penal edo administratibo larriak edo oso larriak detektatzen dituzten eta Legeak berak arautzen dituen mekanismoen bidez jakinarazten dituzten pertsonak babestea; eta, bere eremuan, Europar Batasuneko zuzenbidearen arau-hausteak – aipatutako Zuzentarauan aurreikusitakoak – nahiz Espainiako ordenamendu juridikoaren arau-hauste penal eta administratibo larriak eta oso larriak sartzen ditu, Zuzentarauaren eremu materiala zabalduz.

Beste alde batetik, fede ona, hau da, egitate larri kaltegarriak gertatu direlako edo gerta daitezkeelako kontzientzia zintzoa ezinbesteko baldintza da informatzailea babesteko, eta, beraz, ez da bestelako jarduerarik egiten, hala nola informazio faltsuak edo desitxuratuak igortzea, ezta legez kontra lortu direnak ere.

Balitzko errepresalien aurrean arauak babesten dituen pertsonen dagokienez, sektore publikoko nahiz sektore pribatuko erakundeekin lotura profesionalak edo lan-loturak dituzten pertsona guztietara zabaltzen da, baita harremana amaitu duten edo hautaketa-prozesuetan parte hartzen duten pertsonetara ere, informatzaileei laguntza ematen dieten pertsonak barne.

Barne Informazio Sistemaren araubide juridikoa "kanalak" (informazioa jasotzeko postontzi edo bide gisa ulertuta), sistemaren arduradunak eta prozedurak berak osatzen dute.

Sistemak komunikazio anonimoa ahalbidetu eta ahalbidetzen du; are gehiago, Zuzentarauak printzipio orokor gisa ezartzen du informatzailea anonimatuari mantentzeko betebeharra. Hala ere, eta logikoa den bezala, oinarri hori salbuetsita dago arau nazionalak hori ezagutaraztea aurreikusten duenean, edo prozesu judizial baten esparruan eskatzen denean, eta hori gerta daiteke epaileak salatuaren nortasuna ezagutzea erabaki duelako, salatuaren defentsa-eskubidea bermatzeko.

Barne-kanal horri esker, komunikazioak idatziz edo ahoz egin daitezke, edo bi modutan. Informazioa idatziz, posta elektronikoz edo postaz eman ahal izango da, edo horretarako prestatutako edozein bitarteko elektronikoz, edo ahoz, telefonoz edo ahots-mezularitzako sistemaren bidez. Informatzaileak eskatuta, bilera presentzial baten bidez ere aurkeztu ahal izango da, gehienez ere zazpi eguneko epean. Legeak aurreikusten du informatzaileari ohartaraztea komunikazioa grabatu egingo dela eta bere datuen tratamenduari buruzko informazioa emango zaiola, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016/679 (EB) Erregelamenduak (datuen babesari buruzkoak) ezarritakoaren arabera.

Komunikazioa barne-kanalen bidez egiten dutenei jakinaraziko zaie kanpoko informazio-kanalak daudela agintari eskudunen aurrean.

Komunikazioa egitean, informatzaileak helbide bat, posta elektronikoa bat edo toki seguru bat adierazi

ahal izango du komunikazioak jasotzeko.

Ahozko komunikazioek, aurrez aurreko bileren bidez, telefonoz edo ahots-mezularitzako sistemaren bidez egindakoek barne, honako modu hauetakoren batean dokumentatuko dute, informatzailearen alde aurreko baimenarekin:

- a) elkarrizketaren grabazio baten bidez.
- b) tratatzeaz arduratzen diren langileek egindako elkarrizketaren transkripzio osoa eta zehatza eginez. Kasu horretan, informatzaileari aukera emango zaio transkripzioa egiaztatzeko, zuzentzeko eta onartzeko.

NORK ERABIL DEZAKE KANAL HAU?

3. artikuluan aipatzen diren pertsona guztiak, hau da, sektore pribatuan edo publikoan lan egiten dutenak eta lan-testuinguru edo testuinguru profesional batean arau-hausteei buruzko informazioa lortu dutenak, betiere honako hauek barne:

- a) enplegatu publiko edo besteren konturako langile diren pertsonak;
- b) autonomoak;
- c) KAMZren administrazio-, zuzendaritza- edo ikuskapen-organoko akziodunak, partaideak eta pertsonak, kide ez-exekutiboak barne.
- d) kontratisten, azpikontratisten eta hornitzaileen ikuskaritzapean edo zuzendaritzapean lan egiten duen edozein pertsona.

Informatzaileak fede onez jokatu behar du beti. Fede ona, egitate larri kaltegarriak gertatu direlako edo gerta daitezkeelako kontzientzia zintzoa ezinbesteko baldintza da informatzailea babesteko.

Fede on hori gizalegezko jokabidearen adierazpena da, eta beste jarduketa batzuei kontrajartzen zaie; aitzitik, ezinbestekoa da babesetik kanpo uztea, hala nola informazio faltsuak edo desitxuratuak bidaltzea, bai eta legez kontra lortu direnak ere.

ZEREN BERRI EMAN DAITEKE KANALAREN BIDEZ?

Legearen 2. artikuluan aurreikusitako arau-hausteei buruzko informazioa jakinaraz daiteke, hau da:

- a) Europar Batasuneko Zuzenbidearen arau-hausteak izan daitezkeen edozein ekintza edo ez-egite, baldin eta:

1. Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2019ko urriaren 23ko 2019/1937 (EB) Zuzentarauaren eranskinean zerrendatutako Europar Batasunaren egintzen aplikazio-eremuan sartzea (zuzentarau hori Batasunaren Zuzenbidearen arau-hausteei buruzko informazioa ematen duten pertsonak babesteari buruzkoa da), barne-ordenamendu juridikoak egintza horiei buruz egiten duen kalifikazioa gorabehera.

2. Europar Batasunaren finantza-interesei eragiten badiete, Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuaren (EBFT) 325. artikuluan jasotakoaren arabera; edo

3. Barne-merkatuan eragiten dutenak, EBFTren 26. artikuluko 2. paragrafoan aurreikusten den bezala, Europar Batasunak Europar Batasunaren eskumena eta estatuak emandako laguntzak, bai eta barne-merkatuari buruzko arau-hausteak ere, sozietateen gaineko zergaren arauak hausten dituzten egintzei dagokienez, edo sozietateen gaineko zergari aplikatu beharreko legeriaren xedea edo helburua

indargabetzen duen abantaila fiskala lortzea helburu duten jardunbideei dagokienez.

b) Arau-hauste penal edo administratibo larri edo oso larri izan daitezkeen ekintzak edo ez-egiteak. Nolanahi ere, Ogasun Publikoarentzat eta Gizarte Segurantzarentzat kalte ekonomikoa dakarten arau-hauste penal edo administratibo larri edo oso larri guztiak barne hartuko dira.

INFORMAZIOAK KUDEATZEKO PROZEDURA:

1. Informazioaren barne-kanalaren identifikazioa: COMGIen barneko informazio-kanala GLOBALLEAKS kode irekiko aplikazio informatikoaren bidez egituratzen da.

Open-source software aplikazioa da, hau da, kode irekia. Horri esker, informatikaren arloan ahalik eta gardentasun handiena dago, eta edozein pertsonak egin dezake informazio-ekimen bat modu anonimo eta seguruan. Plataforma 10.000 proiektutan baino gehiagotan erabiltzen da mundu osoan, komunikabide independenteak, agentzia publikoak, korporazioak... barne. ISO 37002 araua ere betetzen du; estandar global hori argitaratzen da, barne-salaketen kanalak ezartzen eta hobetzen laguntzeko.

2. Kanpoko informazio-kanalei buruzko informazioa agintari eskudunen aurrean:

3. Jakinarazpena jaso izanaren adierazpena bidaliko zaio informatzaileari, jaso eta hurrengo zazpi egun naturaleko epean, salbu eta horrek komunikazioaren konfidentzialtasuna arriskuan jar badezake.

4. Ikerketa-jarduerei erantzuteko gehieneko epea hiru hilabetekoa izango da, jakinarazpena jasotzen denetik zenbatzen hasita, edo, informatzaileari hartu-agiririk igorri ez bazitzaion, hiru hilabetekoa, jakinarazpena egin eta zazpi eguneko epea amaitzen denetik zenbatzen hasita, salbu eta konplexutasun bereziko kasuetan epea luzatzea eskatzen dutenean; kasu horretan, epea beste hiru hilabetez luzatu ahal izango da gehienez.

5. Prozeduraren barruan, berariaz aurreikusten da informatzailearekin komunikazioa mantentzeko aukera, eta, beharrezkotzat jotzen bada, informatzaileari informazio gehigarriren bat eskatzeko aukera.

6. Bermatu egiten da eragindako pertsonak eskubidea duela berari egozten zaizkion ekintzen edo ez-egiteen berri emateko, eta edozein unetan entzun diezaioten. Jakinarazpen hori ikerketaren amaiera egokia bermatzeko egokitzat jotzen den denboran eta moduan egingo da.

7. Konfidentzialtasuna bermatzen da, jakinarazpena ezarritakoak ez diren salaketa-kanalen bidez bidaltzen denean, edo haren tratamenduaren erantzule ez diren langileen bidez bidaltzen denean. Horretarako, langile horiek gai horri buruzko prestakuntza jaso dute, eta ohartarazi zaie arau-hauste oso larritzat tipifikatzen dela hura urratzea, eta, era berean, jakinarazpena jasotzen duenak berehala bidali behar diola sistemaren arduradunari.

8. Prozesu osoan zorrotz errespetatuko da errugabetasun-presuntziorako eta ukitutako pertsonen ohorerako eskubidea.

DATU PERTSONALEN BABESA

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016ko apirilaren 27ko 2016/679 (EB) Erregelamenduan eta Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016ko abenduaren 5eko 3/2018 Lege Organikoan xedatutakoaren arabera arautuko dira.

Datu pertsonalak eta eskubide digitalen bermea, maiatzaren 26ko 7/2021 Lege Organikoan, arau-hauste penalak prebenitzeko, detektatzeko, ikertzeko eta epaitzeko eta zehapen penalak betearazteko tratatutako datu pertsonalak babesteari buruzkoan, eta titulu honetan.

Ez dira bilduko informazio espezifikoak tratatzeko ageriko egokitasuna ez duten datu pertsonalak, edo, istripuz biltzen badira, bidegabeko atzerapenik gabe ezabatuko dira.

Datu pertsonalen tratamenduak zilegi izatea.

1. Prozedura honetan aipatzen den 2/2023 Legea aplikatzeko beharrezkoak diren datu pertsonalen tratamenduak zilegitzat joko dira.
2. Barne-komunikazioko kasuetan, zilegi izango da datu pertsonalen tratamendua, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016ko apirilaren 27ko 2016/679 (EB) Erregelamenduaren 6.1.c) artikuluan, abenduaren 5eko 3/2018 Lege Organikoaren 8. artikuluan eta maiatzaren 26ko 7/2021 Lege Organikoaren 11. artikuluan xedatutakoaren arabera, baldin eta, lege honen 10. eta 13. artikuluetan ezarritakoaren arabera, nahitaezkoa bada barneko informazio-sistema bat izatea. Nahitaezkoa ez bada, tratamendua aipatutako erregelamenduaren 6.1.e) artikuluan babestuta dagoela ulertuko da.
3. Kanpoko komunikazio-kanalen kasuetan, zilegi izango da datu pertsonalen tratamendua, Abenduaren 5eko 3/2018 Lege Organikoaren (EB) 2016/679 Erregelamenduaren 6.1.c) artikuluan eta maiatzaren 26ko 7/2021 Lege Organikoaren 11. artikuluan xedatutakoaren arabera.
4. Datu pertsonalak jendaurrean jakinaraztearen ondorioz tratatzen direnean, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016ko apirilaren 27ko 2016/679 (EB) Erregelamenduaren 6.1.e) artikuluan eta maiatzaren 26ko 7/2021 Lege Organikoaren 11. artikuluan xedatutakoa beteko da.
5. Funtsezko interes publiko batengatik datu pertsonalen kategoria berezien tratamendua (EB) 2016/679 Erregelamenduaren 9.2.g) artikuluan aurreikusitakoaren arabera egin ahal izango da.

Datu pertsonalak babesteari eta eskubideak baliatzeari buruzko informazioa.

1. Interesdunengandik datu pertsonalak zuzenean lortzen direnean, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016ko apirilaren 27ko 2016/679 (EB) Erregelamenduaren 13. artikuluan eta abenduaren 5eko 3/2018 Lege Organikoaren 11. artikuluan aipatutako informazioa emango zaie.

Informatzaileei eta ezagutarazpen publiko bat egiten dutenei, gainera, esanbidez jakinarazten zaie beren nortasuna beti erreserbatua izango dela, ez zaiela komunikatuko egitate horiek aipatzen dituzten pertsonen, ez eta hirugarrenei ere.

Halaber, informatzailearen nortasuna agintaritza judizialari, Fiskaltzari edo administrazio-agintaritza eskudunari soilik jakinarazi ahal izango zaiola jakinarazten zaie, ikerketa penal, diziplinazko edo zehatzaile baten esparruan. (2/2023 Legearen 26. eta 33. artikulua).

2. Kontatutako egitateak zein pertsonari buruzkoak diren, pertsona horri ez zaio informatzailearen nortasunaren berri emango, ez eta ezagutarazpen publikoa nork egin duen ere.
3. Interesdunek Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016ko apirilaren 27ko 2016/679 (EB) Erregelamenduaren 15.etik 22.era bitarteko artikuluetan aipatutako eskubideak baliatu ahal izango dituzte.
4. Komunikazioan azaldutako egitateei erreferentzia egiten dien pertsonak edo jendaurrean jakinarazteari buruzkoa denak aurka egiteko eskubidea baliatzen badu, ulertuko da, kontrakorik frogatu ezean, bere datu pertsonalen tratamendua legitimatzen duten premiazko arrazoi legitimoak daudela.

Datu pertsonalen tratamendua barneko informazio-sisteman.

1. Informazioaren barne-sisteman jasotako datu pertsonaletarako sarbidea, bere eskumen eta eginkizunen esparruan, honako hauetara bakarrik mugatuko da:

a) Sistemaren arduraduna eta zuzenean kudeatzen duena.

b) Giza baliabideen arduraduna edo behar bezala izendatutako organo eskuduna, langile baten aurkako diziplina-neurriak hartzea bidezkoa denean bakarrik. Enplegatu publikoen kasuan, izapidetzeko eskumena duen organoa.

c) Erakunde edo organismoko zerbitzu juridikoen arduraduna, komunikazioan azaldutako gertakariei buruzko legezko neurriak hartzea bidezkoa bada.

d) Izendatuko diren tratamenduaren arduradunak.

e) Datuak babesteko ordezkaria.

2. Zilegi izango da beste pertsona batzuek datuak tratatzea, edo hirugarrenei jakinaraztea, beharrezkoa denean erakunde neurri zuzentzaileak hartzeko edo, hala badagokio, bidezkoak diren zehapen-prozedurak edo prozedura penalak izapidetzeko.

Inola ere ez dira tratatuko 2. artikuluan aipatzen diren ekintzak edo ez-egiteak ezagutzeko eta ikertzeko beharrezkoak ez diren datu pertsonalak, eta, hala badagokio, berehala ezabatuko dira. Era berean, legearen aplikazio-eremuan sartuta ez dauden jokabideei buruzko datu pertsonal guztiak ezabatuko dira.

Jasotako informazioak datu-kategoria berezien barruan dauden datu pertsonalak baditu, berehala ezabatuko dira, eta ez dira erregistratuko eta tratatuko.

3. Tratatu beharreko datuak informazio-sisteman gorde ahal izango dira, informatutako egitatei buruzko ikerketa bat hasia bidezkoa den erabakitzeke ezinbestekoa den denboran bakarrik. Egiaztatzen bada emandako informazioa edo informazio horren zati bat ez dela egiazkoa, berehala ezabatu beharko da inguruabar horren berri izaten den unetik, salbu eta egiazkotasun-falta hori zigor-arloko ez-zilegi bat denean; kasu horretan, informazioa gordeko da prozedura judiziala izapidetzen den bitartean.

4. Nolanahi ere, jakinarazpena jasotzen denetik hiru hilabete igaro eta ikerketarik hasi ez bada, ezabatu egin beharko da, salbu eta kontserbazioaren helburua sistemaren funtzionamenduaren ebidentzia uztea denean. Gauzatu ez diren komunikazioak modu anonimizatuan baino ezin izango dira jaso, eta ez da aplikatzekoa izango abenduaren 5eko 3/2018 Lege Organikoaren 32. artikuluan aurreikusitako blokeo-betebeharra.

5. Enplegatuei eta hirugarrenei datu pertsonalen tratamenduari buruzko informazioa eman beharko zaie, artikuluko honetan aipatzen diren informazio-sistemen esparruan.

Informatzailearen eta eragindako pertsonen nortasuna zaintzea.

1. Komunikazio bat aurkezten duenak edo errebelazio publiko bat egiten duenak eskubidea du bere nortasuna hirugarrenei ez jakinarazteko.

2. Informazioko barne-sistemek, kanpoko kanalek eta berri publikoak jasotzen dituztenek ez dute informatzailea identifikatzeko moduko daturik lortuko, eta neurri tekniko eta antolaketa-neurri egokiak

izan beharko dituzte, eragindako pertsonen eta emandako informazioan aipatzen den hirugarren orori dagozkien datuen identitatea babesteko eta konfidentzialtasuna bermatzeko, bereziki informatzailearen identitatea, identifikatu bada.

3. Informatzailearen nortasuna agintaritza judizialari, Fiskaltzari edo administrazio-agintaritza eskudunari baino ezin izango zaio jakinarazi, ikerketa penal, diziplinazko edo zehatzaile baten esparruan.

Paragrafo honen arabera egindako errebelazioak aplikatu beharreko araudian ezarritako babesen mende egongo dira. Bereziki, informatzaileari helaraziko zaio bere nortasuna jakinarazi aurretik, informazio horrek ikerketa edo prozedura judiziala arriskuan jar dezakeenean izan ezik. Agintari eskudunak informatzaileari jakinarazten dionean, idazki bat bidaliko dio, isilpeko datuak jakinarazteko arrazoiak azalduz.